БРОЈ 33. ЦЕТИЊЕ, сриједа 11. јуни 1914. год. ГОДИНА VII.

ЦИЈЕНА:
за Црну Гору на годину 10 перп., на по год. 5 перп.; ван земље 15 франака у злату.
ЗА ЦРНУ ГОРУ БРОЈ 10 ПАРА
ЗА СТРАНЕ ЗЕМЉЕ БРОЈ 20 ПАРА
ЛИСТ ИЗЛАЗИ
УТОРНИКОМ и ПЕТКОМ

ВЈЕСНИК

АДРЕСА:
„Вјесник" Цетиње, (Црна Гора)
ADRESSE:
„Viesnik" Cettigné (Monténégro)
Рукописе ваља слати Уредништву „Вјесника" а претплату и огласе Администрацији
Огласи се наплаћују по погодби

Цетиње, 11. јуна.

Од скадарске кризе, која за мало те не запали сву Европу ужасом општега рата, па до потоњега чина драче драме прође нешто више од године дана, и ружна истина о правим побудама за стварање Арбаније изађе на видјело. Откриће је полуслужбени бечки листови у потпуној наготи и казаше сада и наивнима, што је мудрима раније било познато. Рекоше цијеломе свијету: зашто је Арбанија створена. Изађоше са правом картом међу играче у коцкарници велике свјетске политике, тако да се албанофили по европским средиштима зграну̀ше од чуда, а присталице народносне мисли, коју хтједоше да примјене на један потпуно заостали народ, најпре у забуни, демантовани од самих твораца арбанашке државе.

Арбанија није зато постала — вели један од главних полуслужбених бечких листова — да би се Књазу од Вида створио пријесто, *није ни зато, да би се могао васпитати за културу један народ, који, како се из искуства види, тако мало има подобности за захвалност, и чија племена врше издајство према рођеној отаџбини, чим их заводитељ својим златом примами. Та је држава неопходно потребна, јер аустро-угарска монархија на источној обали Јадранскога Мора никога не смије трпјети, ко би јој ограничио или сасвијем спријечио слободу морскога пута.*

Јасно и гласно изјавише у Бечу побуде стварању Арбаније. Отворено признаше циљ тој држави. Она није направљена ради Арбанаса, већ ради Аустро-Угарске, ради њених „животних интереса". Арбанаси не добише државу да би се оспособили за културан живот. Њихова држава нема задатак да служи њиховом културном унапређивању, него једино „животним интересима" Аустро-Угарске.

То се је са наше стране тврдило и за вријеме скадарске кризе. Доказивало се, да Арбанију не стварају за Арбанасе. Али тада су нас из Беча ови исти њихови полуслужбени листови нападали и сумњичили како хоћемо да угњетавамо „племенити арбанашки народ", који тражи своју слободу и самосталност. Пљусак погрда сипаху бечки листови на нас за вријеме опсаде Скадра и означаваху нас као непријатеље арбанашке слободе. А сада, послије године дана, ти исти бечки листови јавно признају, да Арбанија не служи Арбанасима, већ циљевима Аустро-Угарске. Ето, какви су они пријатељи арбанашке независности!

Добро је кад су једном признали истину, коју смо ми одавно знали. Сад је искључена њихова лицемјерна љубав према Арбанасима. Сад више неће имати смјелости нити какав сентиментални енглески новинар да се заузима за слободу Арбаније на основу начела народности, јер то начело није руководило творце те државе.

Вријеме, и то тако кратко вријеме од године дана, дало нам је задовољење.

Гријеси неправде, учињене над нама отмицом Скадра, већ се почињу светити њеним извршиоцима.

Скадар није од нас отет у корист Арбаније, већ једино и искључиво у корист Аустрије.

То се сада у Бечу и јавно признаје.

Русија је готова

Недавно је у „Биржевија Вједомости" изашао чланак под насловом: *„Русија је готова и Француска мора да буде готова"*, који је изазвао општу пажњу и кога приписују генералу Сухомлинову, руском министру војном.

Чланак гласи:

„Русија не дозвољава себи мијешање у унутрашње ствари стране државе, али не може остати као незаинтересовани посматралац за вријеме кризе у пријатељској и савезној држави. Када је француски парламент сматрао да је у праву, да изнесе своје гледиште на извјесне руске унутарње ствари, као на примјер на поруџбине ратног материјала, које су у вези са економским користима поручиоца, онда и Русија не може бити равнодушна према једном чисто политичком питању као што је питање о трогодишњој војној обавези, које је створило провалу код партија француског парламента. О овоме питању у Русији влада неподијељено гледиште. *Русија ради све на шта је обавезује савез са Француском и очекује, међутим, да ће и њен савезник исто тако извршити своје обавезе.*

Добро је познато колике је колосалне жртве поднијела Русија, да француско-руски савез попне на идеалну висину. Реформе руског војног министарства у стварању руске убојне силе надмашују све што је на томе пољу урађено у свјетској историји. Овогодишњи контигент регрута посљедњим указом повишен је од 450.000 на 580.000 и рок служења повећан је за шест мјесеци. Захваљујући овој мјери у *Русији сваке зиме стоје на расположењу под оружјем четири контигента регрута, дакле армија од два милијона и триста хиљада људи.*

Овај луксуз може себи дозволити само велика моћна Русија.

Њемачка располаже са 880.000; Аустро-Угарска са 500.000, а Италија са око 400.000 људи. Сасвим природно је, дакле, *што Русија очекује од Француске 770 000 људи, што је могуће само при трогодишњој војној обавези.*

Мора се примјетити, да ово повећање кадра за вријеме мира мора повући за собом и мјере за брзу мобилизацију. Русија је и у томе предузела реформе и почела је да гради читаву мрежу стратегијских пруга за што бржу концентрацију трупа у случају рата. Русија то тражи и од Француске, што се може постићи само ако се одржи трогодишњи рок служења у кадру. *Русија и Француска не желе рат, али када је Русија готова мора бити и Француска.*

„Хорде Варвара"

Под горњим натписом биоградски „Трговински Гласник" донио је овај чланак:

Овај нас израз баца у далека времена, кад су Хуни и Авари и други варвари пустошили предјеле Европе. Њихове војске називане су „хорде варвара", а то ће рећи: војске сурове, бездушне, без срца и милосрђа, које све живо мећу под нож, а све остало предају огњу. Куда су те „хорде варвара" прохујале, тамо трава дуго није расла, тамо се никакав живот није јављао. Траг њихов обиљежен је љешевима и згаришитима, а отуда куда су отишли, чула се вика „хорде", рзање коња и јаук робља. Историја је са дубоким словима уписала ова времена на своје листове; а народи су ову најезду назвали „божијим бичем". Тако се и сам називао знаменити вођа таквих „хорда" — Атила.

То је било давно, врло давно, у четвртом вијеку послије Христа, прије доласка Срба у ове наше крајеве. По томе би се могло рећи, да се на хиљаду и пет стотина година од тада не може више говорити о „хордама варвара" — јер је тај свијет давно и давно изумро и нестало га са лица земљина.

Па ипак, ко би вјеровао? И данас се говори опет о „Хордама варвара", и то не у Тибету или Туркестану, већ амо у Европи на обалама Јадранског Мора. Ту су се сад појавиле страховите „хорде варвара". То су и главом и брадом — Арнаути. А то почасно древно име дају „арбанашкој нацији", нико други но бечко-аустријски листови, са „Новом Слободном Пресом" на челу.

Каква промјена у назорима, а још већа у називима! Комплименти, давани Арнаутима, претворили су се у грдње. Некадашњи „патријархални народ пун врлина" претворио се наједанпут у опаке „животиње", у хорде и варваре. Док су, и кад год су Арнаути пуцали у српско месо, у бечким листовима говорило се о „пробуђеном националном поносу"; а кад су Арнаути обрнули грлиће својих пушака на дошљаке и најамнике у Драчу, и кад су почели да на свој груб начин мрсе коште својих самозваних протектора, онда су они постали посљедњи људи на земљиној кугли. Њихове устаничке чете сад су „хорде варвара", измет човјечанства, за који је штета што још живи. И за такав се опак народ побринула Европа, на молбу Аустрије, да добије државу и краља — и шта раде сад, на све то, ове хорде варвара? „Пустињски лав не заборавља да му је Андрокл извадио трн из шапе", вели „Нова Слободна Преса", и онда наставља овим памћатодостојним ријечима: „Бунтовни Арнаути немају ни толико способности, да буду захвални, као што је једна звјер *и зослужују подјармљеност* у коју их њихови заводници хоће да одвуку".

Каква штета што Арнаути не знаду да читају језик, којим пише „Нова Слободна Преса" и други бечки листови! Они, што би то знали, наиме аустријски људи што су тамо отишли, сабили су се у Драч и шћућурили се у гомилу и са страхом слушају како звижде маузерови меци, они исти које су аустријски агенти дали Арнаутима у руке, да их окрену истоку, на истоку, на своје „угњетаче", а они их ето окрећу на запад, на своје „спаситеље". Али гдје је несрећа, ту има и среће. У Драчу се, у одсудном тренутку самим провиђењем послат, нашао некакав аустријски резервни поручник, инжињер по занимању, или и без занимања, у коме се наједанпут пробудило, као у нашега Мусе Кесеџије, „аустријско солдачко срце" и „хорде варвара" отишле су без трага испред њега и Шкодиних топова... којима је ово јуначко „аустријско солдачко срце" руковало. Наравно, за сад су све те побједе сумњиве, и „варварске хорде" могу опет искрснути.

Но, вратиле се „хорде варвара" на Драч или не, прелом је извршен. Аустријска политика претрпјела је ту потпуно банкротство и сад се чуди у чуду шта ће са својим штићеницима. Грофу Берхтолду иде као оном сентименталном чичку који је нашао на улици дрипца, јадног и дроњавог, узео га, увео у кућу, умио, обукао и нахранио, да га исти ускоро за тим нападне, похара и испребија, и оде од куда је и дошао. Треба ли се чудити сад анатеми, коју „Нова Слоб. Преса" баца на „варварске хорде" арнаутске, и жели им свако зло, па и саму подјармљеност (Knechschaft,) коју *сад* Арнаути „заслужују" пошто им је пало на ум, *да се с пушком у руци одупру финој подјармљености, коју су им спремили тако несебични бечки и аустријски „пријатељи!"*

Доиста, тешко је не писати сатиру.

Али овим није још казано све, што бечка штампа има да каже послије овога пораза. „Глупи" Арнаути не би се сами сјетили да направе своликi пачарис. Неко их је на то навео, веле бечки листови. То су фатални „заводници". И што је најчудније, у гомили тих подбадача назире бечка штампа непрестано Италијане. Један италијански пуковник и један професор већ су били ухваћени и стављени у затвор; а сад опет ухваћени рањеници бунтовници причају, да им је са стране Драча „рефлектором дат знак" за напад. Како тамо нема српских бродова ни српских рефлектора, то сад Италијани имају да беру кожу на шиљак.

Већ се мрко и попријеко гледају оба ортака на Јадранском Приморју. И ко зна, да „хорде варвара" не буду најпослије узрок, да се просвијећени народи ухвате за кике, на суву и на води — из превечнике љубави наравно! према варварима, који су ипак толико шерети да још могу покварити слогу између своја два усрећитеља. И онда ће Историја превртути нов лист, да на њ напише једну нову лекцију: *да се ипак не може некажњено вршити вјечито баратање по туђим земљама и народима.* Модерним политичким спекулантима одупрле су се „хорде варвара" и по цијену свога живота бране се од благодети, којима су они насилно усрећени.

Док год буде Стамбола и у њему султана, сви ће европски мухамедански „варвари" радије гледати тамо, но и на Беч, но и на Рим. Мухамеданац може бити само једно од овога двога: или господар или слуга. За Арнауте, који чак нису ни Турци, који нијесу елеменат из кога се дељу државе, има само једно срећно стање: *да буду послушни поданици јечега.* И ма како се ми иначе не слагали са „Новом Слободном Пресом" ипак налазимо, да она добро чини, што се, ма и доцкан, присјећа: да Арнаути заслужују подјармљеност. Да је на тој основи ријешен арбанашки проблем, како су га већ ријешили били њихови вјековни сусједи а господари били Србија, Грчка и Црна Гора, данас би био мир у Арнаутлуку, а добра воља у Европи.

Писмо из Арбаније

Напад усташа на Драч

Драч, 4 јуна 1914. г.

Есад пашин *редиф*, на чију се је *бесу* прије неколико мјесеци искрцао у Драч њемачки принц Вид и прихватио тешку арбанашку круну, коју европска дипломација, у својој интелектуалној декаденцији, извуче из историјске прашине, напао је на Драч.

Зором у понједељак вијао се је редиф, гдје у двије колоне наступа према Драчу. Једна колона имала је намјеру, да посједне доминирајући положај изнад Драча, а друга је покушала равницом продријети у варош. У почетку борбе усташи су напредовали и продрли до пет стотина метара пред варош. Но доцније, без заклона, изложена је непријатељској артиљеријској ватри, која са једног платоа изнад вароши из брзометних топова, брише простор куда нападају усташи и бране варош. Ноћ је наступила и проријеђени редови усташа одступају у нереду, шанчећи се падинама главице Рашбули на 2-4 километра источно од вароши. Сјутра дан борба се наставља, но много слабија него јуче и цијелог дана једна монотона канонада одјекива околином Драча. Касно пред ноћ, везаних очију као обично, два паламентара из логора усташа стигли су у варош, да протестују, како кажу једни код контролне комисије, због што је принчева артиљерија пуцала на њихов

црвени полумјесец, у времену кад је овај по бојишту скупљао рањенике, да моле принца како кажу други, да им дозволи донијети у варош њихове многобројне рањенике, но да су одбивени.

Било једно, било друго, свакојако нијесу дошли били да положе оружје и већ јутрос у седам сати борба се наставља. Артиљерија шрапнелом бије положаје усташа по Рушбулију и једно одјељење од 1300 Малисора крену се је у потпору тамошњој принчевој пјешадији која се препуцава с усташима а која има у задатак, да потисне усташе с положаја и заузме Шијак, усташко гнијездо. У пола сата послије подне чује се јака пушчана паљба у том правцу. Малисоре су предусрели усташи плотунима и ови су устукли натраг. То је био моменат кад је у вароши наступила страшна паника. Говорило се је, да Малисори не хоће да нападају на усташе и велики дио варошког становништва, што се није већ оселило било, са лијепим бројем арбанашких чиновника, слијеће на обалу и поскака у маунама и чамцима. Са тераса аустријске и талијанске легације сигналише се поморским јединицама у пристаништу и тражи помоћ. Одмах јаки одреди матроза искрцавају се и појачавају војничке кордоне около принчеве палате, поменутих легација и државних надлештава. Том приликом искрца се и један одред Енглеза, са једне крстарице што преко ноћи бијаше допловила из Малте. Борба се међутим наставља. Топ одјекива околином и распрскање шрапнела означује од прилике усташке положаје, који изгледају, да се помичу према вароши. Ноћ надолази и топовска и пушчана паљба бивају све ређе, док најпослије нијесу потпуно умукле. Драч је већ обавијен у ноћној тишини и уморан проспавао би тако у њој, да у десет сати жестока плотунска паљба није се развила на цијелом убојном ланцу. Артиљерија пуца у мраку, но пројектори са ратних лађа разбијају тај мрак и густим млазовима електричне свјетлости натапају усташку зону. Усташи су симулирали вальда ноћни напад и послије сетврт сата тек по који усамљени пушчани пуцањ одјекне у даљини.

Као резултат те тродневне борбе, усташи су одбивени од вароши и принчеве присталице броје смрт потпуковника, Холандеза Томсона, са два арбанашка капетана, Камбер и Аједин бег Драгом из косовске Митровице са четрдесет мртвих и око стотину рањених, а број усташа убивених и рањених цијени се преко пет стотина. Принц Вид је изјавио саучешће холандској краљици Вилхелмини на јуначкој погибији свога оданог сарадника и варош је била истакла црне заставе. Посљедња партија бјегунаца која стиже на лађи око поноћи, а у којој се налази једна елегантна дама, поријеклом Гркиња из Епира и снаха његове екселенције арбанашког министра правде, Муфид-беја, прича, да међу Малисорима осјећа се већ недисциплина, да су се повукли у позадини и да је у првим убојним линијама према усташима остао Иса Болетинац и Баирам Цур са пет стотина својих људи са Косова и из Дебра.

*

У овом часу ситуација је врло нејасна и у исто вријеме врло опасна, која неће остати без тешких посљедица и онда кад Европа буде изјавила, да је Арбанија умирена.

Принц Вилхелм од Арбаније, који у ствари није још до принц Драча и то без околине, у овој борби противу својих поданика, на чије гостопримство прије неколико мјесеци искрцао се је на ову обалу, а по савјету Аустрије ослања опстанак свога пријестола на католичке елементе у земљи, док усташи муслимани ступају у борбу са лозинком: *Смрт или баба девкет!* (Турска.) Одатле дакле грађански религиозни рат, чије кобне посљедице јављаће се кроз све фазе будуће еволуције ове сиромашне и примитивне земље. Хаос свугдје по земљи. Сваки саобраћај са Валоном и јужним предјелом ове земље прекинут је. Тако се не зна ништа, што се дешава у оној другој побуњеној крајини — у Епиру, чији становници умјеће да искористе у своју ствар овај лом по Арбанији. Веза са Сан Ђовани такође је прекинута и само помоћу телеграфије без жице, а преко Скадра, општи се са овим другим дијелом Арбаније.

Централна Арбанија т. ј. онај дио међу Шкумбом и Матом, или Есад пашина крајина, како то овамо називају, готово је цијела устала противу господарства принца Вида и већ се говори, да је и Берат, гдје Есадова слава не даваше до сад спавати старом Азис паши Врјони, пријешао је побуњеницима. Иста је ствар и са околином Елбасана у Дебру. Број усташа незнатан је и немогуће је прецизирати, јер непрестано варира. Усташи по начину пуцања изгледа да немају довољно муниције. Но док ови штеде муницију, дотле принчеви људи управо шенлуче. Довољно је да се појави један усташ, па да ови оспу на њега читаву батерију. Наоружани су неком талијанском пушком новијег система, као год и принчеве присталице. Усташи немају сем једног брзометног брдског топа, што су отели од принчеве војске, док три брзометне батерије аустријског поријекла имају принчеве присталице као и неколико митраљеза. Јачина принчевих трупа достиже данас до 3.000 момака, од којих су 2.500 католици а 500 присталице Иса Болетинца и Баирам Цуре. Но и овај број као год и код првих варира и на Сан Ђовани причаху ми, да се је већ једном упутила за Драч она Биб Додина колона од 6.000 Миридита, а говори се и о покрету неком међу Шаљани, Шоши и Дукађинци у корист принца. (?!)

Драч може још с успјехом одбијати нападе усташа и ако дође дан, да Драч падне у њихове руке, то ће свакојако бити по скупу цијену њихове крви, јер артиљерија и митраљези са чиме располажу принчеви људи, потпуно доминира равницом, куда усташи покушавају да надру у варош. Испред вароши ископани су ровови са бодљикавом жицом, а унуци јунака са Виса и Солферина јуначки су се барикадирали у чаршији и иза џакова пуних цимента већ пишане на усташе у планину. У колико се талијански утицај осјећа у логору усташа, данас послије гостопримства према Есад паши и скорашње афере талијанског пуковника Мурикија, непознато је. Но у накнаду за то, Аустрија изгледа као да се је ријешила, да макар и силом својих бајонета одржи на пријестолу Скендер бега принца Вилхелма од Вида.

*

Прије неколико дана предсједник дранке опћине, Боро Ђурашковић осумњичен је, да ради противу тосачког преторијанства у арбанашкој влади и ухапшен је био. Дом његов претресала је полиција и конфисковала неколико приватних писама најневиније природе; али на енергично понашање руског представника Петрајева, Ђурашковић је пуштен на слободу. У ствари је он стари пријатељ Есад пашин и аустријска легација хтјела је по сваки начин, да га уклони са предсједништва драчке општине, но није успјела. Нека сад милански „Secolo“ који је први лансирао вијест, да је Боро осумњичен као агент Србије, и исто тако је радо прокоментарисао, као какву уображену побједу Талијана у Триполитанији, исправи себе.

Xav. d' Adria.

Књаз — само од Драча

Бечки лист „Цајт“ пише:

„Књазу Арбаније је за сад пошло за руком да нападе устаника одбије и да учврсти своју владавину у — Драчу. Он, дакле, до даљих догађаја, остаје *књаз од Драча*, а ако се потврди, да је један од његових присталица заузео Тирану, онда се његова власт простире и на неколико километара зреко непосредне околине Драча. Ако би се тај поморски град са сусједном Тираном могао стално одржати, дајући отпора устаницима, онда би то свакако значило поправку војне ситуације. Али какве би политичке користи било отуд тешко је изнаћи. Јер иза посљедњих догађаја свакоме је у свијету постало јасно, што је познаваоцима Арбаније и прије тога било очито, *да у тој земљи нема ни државе ни нације* и да према томе недостаје свака претпоставка за једну централну власт. У њој има само племена и племенских поглавица и сеоских, а већ сасвим ређе и среских заједница. Поглавица Пренк Биб Дода помаже књазу у Драчу, а један други старјешина Фиса Ахмет бej Маћ помаже му у Тирани. Али ако те помоћи, која му се, кад се добро плати, указује с времена на вријеме, неким случајем нестане, како ће се онда књаз и без ње сам помоћи? Да је Арбанија прије, а ако је сад поприште праћанског рата, била ма и примитивно уређена држава и да је у њој било ма каквог традиционалног центра, или ма чега, што би могло религиозне интересе одржавати у вези, то би се из те боље прошлости ипак могао наћи пут и за бољу будућност. Али једина традиција, које у тој земљи има, то је племенска крвна завада. И сама скромна мјера власти, коју су Турци могли ту да врше, одржавана ја оружаном силом и подмићивањем немирних племенских поглавица. Ко, дакле, том земљом хоће у истини да влада *мора је освојити* и то село по село, срез по срез. Али зато су потребни брутална сила песнице, свиреност и лукавство, помоћу чега је и Али паша прије сто година неко вријеме ту господарио. За такву владавину није ни најмање подесан један принц аристократског поријекла и европских манира. Он не може постати деспотом Арбаније. А другог осим деспота та земља не подноси.

Био је то особито срећан случај, што Драч још није пао у руке устаника, који су изненадно надирали. Да се није нашло неколико странаца, вичних руковању са оно мало топова, што их у Драчу има, овај би пропао и књаз би са својима морао опет да се склони на који аустријски или талијански убојни брод. Али Арбанија лежи много даље но што допире

ПОДЛИСТАК

Канова и Морген и њихова прва младићска љубав.

— Истинити догађај —

(Свршетак)

Задатак је био не баш лак; али је и Канова владао необичном способношћу. Усхићен од радости приону на посао, али је божанствена Доменика, као права Местра, сваког тренутка мијењала позу и израз лица, тако да је умјетник почео очајавати у срећан исход борбе. За посљедњих сједница није му пошло за руком, да ухвати на артији црте драге му особе. Јако ожалошћен неуспјехом, изгубио је сан и апетит. Њега није толико мучила мисао, што ће његов супарник одржати побједу над њим, колико сазнање, да ће се морати не само одрећи наде да ће добити Доменику за жену, но и видјети ју женом свог супарника. Морген, пак, напротив; цијело вријеме био је веома весео. Зар ово није био знак, што је посао Моргенов брзо напредовао и, што је још важније, што се он користио претпостављањем Доменике?

Свако други, ко би се находио у положају Канове, под притиском таквих мисли, пао би у апатију, али је Канова био јаког, племенитог карактера. Он је увиђао моћ своје способности, и зато, ако би Доменика истакла Моргена и морала припасти другоме, он је хтио прибавити себи задовољење, доказав да ју је заслужио, а затим уступити је избранику њеног срца. Узнемириван овом жељом, он је осорљиво прекратио сједнице, затворио се у својој соби и, два дана не излазећи из ње, на памет је израдио портрет омиљене дјевојке.

Идућег дана — а то је дан уречени за експертизу — Волнато, неколико умјетника и љубитеља — оцењивача умјетности, које је Канова позвао, сједјели су пред завјесом, за којом су се налазила два портрета Доменике. Оба конкурента, блиједи од узбуђења, били су ту. Још само један тренутак и њихова ће се судбина ријешити без права на протестовање. По заједничкој пресуди завјесу је морала подићи Доменика.

— Ах! чу се од свију присутних.

Пред њима су се налазила два необична дјела. Оба портрета су била необично лијепа, али, заједно с тим, у колико су се разликовали један од другог! Оба су вјерно приказивали црте Доменикине, али су се изрази на објема сликама налазили у највећој противности. Лако је било угодити, да су оба умјетника придали цртама такве изразе, какве су претпостављали код Доменике. Глава, коју је насликао Морген, осмјехивала се с изразом поуздања и очаравајуће његе, као да је говорила љубљенику: „Како је мило повјеровати теби!“ Наспротив, глава, коју је насликао Канова, изражавала је тужну алегорију. Доменика је претпостављала тужну Местру, која је у посљедњем периоду свог претварања, увиђајући значај пожртвовања предстојеће јој слободе, оборила очи, дрхтећи, али без роптања, међутим као суза, која блиста на трепавици, испољила је осјећај дјевојачког стида. Волнато, Доменика и Морген одмах су појмили прави смисао ове тужне алегорије. Да, Канова је погодио: Доменика је волјела Моргена, и она, слично Местри, излагала се опасности, да ће је отац дати ономе, којег она не воли. И ова опасност, која се Доменики чинила вјероватном, брзо постаде неизбјежна: суд је једногласно одлучио, да је портрет, којег је направио Морген, веома лијеп, али онај што га је израдио Канова — божанствен.

Овог часа су се два срца осјећала разбијена. Морген постаде тако блијед, да у мало није пао у несвијест. Доменика се спустила на столицу, упрла поглед у земљу, а по лицу јој се скотрљала суза... Ово је била поза, у којој ју је приказао Канова Љубав коју је осјећао према Доменики, била је неописана, али је не мало било сажаљења, које је он осјећао при појави тих суза. Кад му се Волнато приближио, желећи га пригрлити објеручке и назвати га сином, Канова је показао сву племенитост свог карактера, задовољио се стискањем руке и показао је на покуњену, ушљед неописане туге, Доменику.

Затим, обративши се судијама, гласом, који је дрхтао од убуђења, рекао је:

— Ја вам благодарим, судије, али вам с тугом морам јавити, да се не слажем с вашим мишљењем. Морген је прадамном, нека њему припадне награда, коју је без сумње заслужио.

Чувши те ријечи, жива је Местра подигла очи, које су блистале од радости.

— Погледајте вашу кћер, рекао је Канова Волнату. — Местру се поврати пређашњи осмијех. — Дакле не будите нови Ерисихтон; ако се желите с њом раставити, не чините ју робињом онога, кога она не воли, а дајте ју Моргену, којег она обожава.

Мало након тога Канова је напустио кућу Воланатову, у којој је провео највише времена, које му су причињавало доцније цијелога живота као чаробни сан. Праштање је било кратко и дирљиво. Морген је, сузним очима, снажно стиснуо дружевљеву руку; Доменика је с јецањем у којем се огледало дубоко признање, изговорила само три ријечи: „Опрости, драги брате“. Али је Волнату најтеже пао овај растанак јер је он у Канови изгубио најбољег свог помоћника. Кажу, да је доцније често понављао ријечи: „Ах, кад бих ја имао двије кћери!“

Где је отишао Канова? Он се намјестио у Риму и свој је стан украсио портретом оне, коју у души није престао обожавати. Али се од тада насвагда одрекао граверске вјештине и грозничавим жаром посветио се вајарству.

За двије године постигао је савршенство у тој умјетности. Први његов рад: „Тезеј, који побјеђује Минотавра“, разгласио га је у цијеломе Риму. У Дворац Ђулиано, венецијанског посланика, који је добио ову знамениту статуу, за дуго времена скупљао се народ са свију страна. Од тога часа се Канова прославио. Многобројни његови производи, запечаћени човјечном љепотом и позајмљени по суштини из старе митологије, почели су украшавати Ватикан и царске дворове, и прибавили су му, осим славе, велико имање. Успомене младости и идилична љубав његова према Доменики на свагда су узели прво мјесто у његовом срцу: слика лијепе Римљанке била је увијек украс његове студије. Према Волнату је занавијек сачувао осјећај дубоког поштовања — знак племенитости карактера. Желећи захвалити његовом првом учитељу, Канова му је, послије његове смрти, израдио надгробни споменик, који се налази у ходнику цркве св. Апостола у Риму, и до данас побуђује опште чуђење.

Цетиње. Превео с руског
Крсто П. Иванишевић

NACIONALNA BIBLIOTEKA CRNE GORE ĐURE CRNOJEVIĆA

заштитна моћ убојних бродова, те је питање, да ли ће се књаз икад одважити, да крочи ногом и на то непоуздано земљиште? Драч није никаква пријестоница, мада је књаз Виљем, за љубав заштите, коју даје сусједно убојно бродовље, изабрао га за своје становање. То је једно, јадно и рђаво пристаниште без икаквог већег саобраћаја и без потребних веза са својим залеђем. Ко, дакле, има Драч, тај нема више ништа осим тог једног мјеста, којем ни приступ Арбанији није обезбијеђен. Та земља није приступна, нема за њу пута ни природног ни вјештачког. Још мање има она свога средишта. За даљи политички развој, дакле, безначајна је ствар хоће ли се књаз у Драчу одржати или не. То би могло да се оцјењује само са гледишта моралног дејства једног војног успјеха. И тај јад од мјеста књаз би могао само оружаном силом држати у својој власти. А колико год би хтио да проширује своју власт, толико би му било потребно нове војне силе. Нико не би умио рећи одакле би књаз узео толика војна и финансијска средства. Али претпоставимо, да би баш књаз Виљем и могао располагати тим средствима и постати прави завојевач, те након дуготрајних борби и освојити Арбанију, и у томе најповољнијем случају не би било никаквих других до сасвим неутјешних изгледа за њ. За читав низ година морало би се рачунати само с крвавим борбама, са устанцима, који би на једној страни били угушивани, а на другој би ницали. Шта би било с културним радом, ради кога је књаз Виљем и позват у ту полудивљу земљу? Шта би било с оснивањем државе, тим новим стубом мира и реда, који има да се зацари на Балкану? Шаблонски, за зеленим дипломатским столом, без познавања правих прилика, створена је та држава и сад се тај неразборити аљкани рад свети. Европа има једну нову бригу, које се за дуго неће ослободити“.

Значај састанка у Констанци

Бечка штампа се у први мах трудила да умањи значај и важност састанку руског цара и румунског краља у Констанци.

Сад је о важности тога састанка проговорио сам румунски министар иностр. дјела Порумбару. Он је свакако мјеродавнији од бечке штампе. Његова изјава, учињена преко лондонског Рајтеровог Бироа, гласи:

„Посјета царева може се сматрати *као догађај изванредне важности.* Ова посјета није само нов доказ пријатељства и акт куртоазије према нашем владару, него она носи све ознаке одобравања нашег моћног руског сусједа мудрој и умјереној политици, коју води Румунија, *и даје своју посвету стању, које је Румунија створила на Балкану букурешким уговором.*

Са тога гледишта посматрана, посјета царева у Констанци значи велику част за Румунију, *али је и драгоцјена залога за будућност.*

Наша земља се поноси, што је својим држањем за прошлог балканског рата освојила симпатије Русије, — тога моћног сусједа, који је увијек играо *одлучну улогу у судбини европског истока.*

За нас је особито задовољство, што односи и између обадвије владарске куће и између обадва народа постају све интимнији. Најновије приближење, које је настало посјетом царевом у Констанци, *јавно ће потврдити заједницу интереса обадвије државе и Југоистоку Европе у будућности гарантовати миран развитак*“.

Здравице у Констанци

Париски „Тан“, орган француске владе, посвећује састанку руског цара са румунским краљем и здравицама, измјењаним том приликом међу њима, овај значајни чланак:

Здравице које су изговорили јуче у Констанци краљ Карло од Румуније и цар Никола II добиће у Јевропи великог одјека. Јер два су владара говорили о политици више него што је у обичају на састанцима овакве врсте.

Краљ Румуније јасно је напоменуо разлоге који су прошле године обезбиједили Румунији активне симпатије Русије и Тројнога Споразума. „Сталан је и непромјенљив циљ Румуније, рекао је, да допринесе да се одржи, сталном равнотежом и усрдним односима међу свим државама овога дијела Јевропе, благотворни мир, који им једини може дати маха да остваре благостање за којим теже“.

Тај је циљ освештао јуче и освештаће сутра пристанак Русије, њених савезника и пријатеља. Цар је најприје одао хвалу дивном полету Румуније под владавином њенога поштованог владара. Никада млада држава, која је, кроз небројене тешкоће, дошла до независности, одиста није боље него Румунија уредила и изводила план својега напретка.

„Нигдје, рекао је Никола II, добивени ресултати не могу наћи на више искренога дивљења него у Русији, *у којој су, од вајкада, навикнути да узимају жива учешћа у судбини сусједних једновјераца*“. Цјелокупна историја деветнаестог стољећа, до Берлинскога Конгреса, потхрањивала је и показивала моралну солидарност Русије и књажевине. Облак који је био прешао преко њихових односа 1878. године, растурио се. Он би се могао растурити и раније и цио свијет би у томе добио. Али су касна вајкања узалудна.

Од прије неколики година, у Букурешту као и у Петрограду, потврдила се воља да се иде споразумно. Краљ Карло истакао је јуче неколике од тих потврда: „Успомена тако љубазна и тако срдачна на дочек Вашега Величанства приликом мојега путовања у Русију остаће за мене неизгладива. Тако исто не бих могао заборавити походу царске флоте у пристаништу Констанце ни походу Његовог Царског Височанства великог књаза Николаја Николајевића, из чијих сам руку добио палицу маршала руске војске као успомену на наше војничко братство, запечаћено на бојном пољу у Бугарској, под славном владавином Вашег узвишеног и незаборављеног дједа“.

Цар се није колебао да прецизује политички смисао приближења које је прослављао краљ. Он је говорио не само о сагласности осјећаја, *него и о сагласности интереса:* „Наслањајући се на узајамну симпатију двају народа, пријатељство између Русије и Румуније одговара у исто вријеме, не може боље бити, историјским традицијама и интересима двију сусједних земаља. Ја радо гледам у солидарности тих интереса једну залогу више за срећно развијање односа пријатељства и доброга сусједства“.

То су ријечи које ће бити примљене у Француској, а без сумње и у Јевропи, са задовољством. У тренутку када грчкотурски конфликт улива озбиљна и ако не тешка страховања, због трајности мира на Истоку, сувишно је подвлачити важност тих декларација. Румунија у њима налази, да би наставила умјеравачку акцију коју је започела прије годину дана, најдрагоцјеније храбрење. Русија, од своје стране, гледаће са оправданим разлогом у свечковинама у Констанци легитимну почаст која се одаје њеној чврстој, мудрој и у истини јевропској политици.

Европа и Арбанија.

Чувени француски публициста Андре Шерадам написао је поводом најновијега покора у Арбанији подужи чланак, из којега саопштавамо овај дио:

Затварање Есад паше и бјегств књаза Вида на италијански ратни брод изненадило је Европу. Још се открио утицај аустро-италијанског супарништва у Арбанији. Два савезника, да би ограничили своје супарништво у економском погледу, покушали су да одреде области својих утицаја, али без успјеха. „Франкфуртске Новине“ су о овоме донијеле један допис од свога драчког дописника, у коме истичу ово супарништво и подјелу сфера, али на штету Аустрије. Јер на југу италијански утицај влада готово искључиво, а на сјеверу се бори са аустријским утицајем.

Тешкоће које су резултат овог заплета економских интереса аустро-италијанских јесу сада знатно отежане питањем јадранске равнотеже, које се намеће између Рима и Беча. То се добро види из грдње, коју је направила штампа обију земаља приликом затварања Есад паше и бјегства књаза Вида.

Сад се намећу неколико питања, да би се арбанско питање могло боље упознати, као што је питање о дејству међународне контролне комисије, питање епирско, останак књаза Вида на пријестолу и друга.

Да ли се може на неки могућан начин ријешити арбанско питање? Аустрија и Италија тврде да су Арбанаси способни за државни живот. *Међутим, холандски официр де Вер тврди да су заостали од савремене Европе за читивих хиљаду година. С тога је најбоље да се јужни дио Арбаније уступи Грчкој, сјеверни Србији и Црној Гори, а од средњег створи муслиманска књажевина.* Али је тешко да ће Европа овако ријешити ово питање, осим ако не буде приморана великим догађајима, која се не могу предвидјети.

Међународна комисија помаже у многоме књазу Виду. Она је показала доста пожртвовања у раду, али зар су довољне добре ријечи заосталим Арбанасима *који су се некад бунили против Турака а сад траже да се врате опет под турску власт.*

Европа треба што прије да потврди крфски споразум, те би тиме, у неколико, епирско питање било ријешено. Иначе, анархија која влада у Драчу и надмоћност коју муслимани добија у у држави доводе у опасност овај споразум. За мир је још од потребе да Венизелос остане на управи земље, јер би се сваки други на његовом мјесту повео за јавним мишљењем становништва, које је веома огорчено због стања својих саплеменика у Епиру.

Књаз Вид послије бјегства на италијанску крстарицу може и даље остати владалац Арбаније само ако буде имао новаца. Новцем је у стању да поткупи незадовољнике. Али, не значи да би било трајног мира у земљи. Књаз треба да их стално поткупљује, јер чим нестане новаца, Арбанаси постају незахвални за сва она добра што су им дотле учињена.

Књаз може доћи до новаца, којим ће поткупљивати, само од Аустрије и Италије. Међутим, Италија неће, свакако, књаза потпомагати, јер она у њему гледа аустриског агента, а Аустрија није толико економски јака да може издржати толике новчане жртве.

Ако би ипак дошло до промјене владаоца, намеће се питање ко би био владалац? На хришћанина једва би се сложиле Аустрија и Италија, а становништво средње Арбаније хладно би га примило.

Значи истакла би се кандидатура неког муслиманског књаза. У том случају, Европа мора загарантовати религиозне слободе католицима сјеверне и православнима јужне Арбаније.

Муслимански принц не би био, сигурно, турски књаз, јер би унио утицај из Цариграда у Арбанију. У том случају највише би изгледа имао египатски принц Фауд, чија се кандидатура у прво вријеме и истицала.

Овакво хаотично стање не смије Европа даље задржати. Италија је већ предлагала интервенцију и увјерава да је доволно 20000 људи за експедицију, па да се обезбједи мир у земљи.

Међутим, то није довољно. Турци су послали 1911. против Арбанаса 60000 војника, па нијесу ништа успјели. Срби су покорили Арбанију, али са великим напорима и жртвама.

Међутим, ова је интервенција немогућна и из тог разлога, што саме силе Тројног Споразума немају рачуна да се изврши интервенција.

Све силе желе данас мир на Балкану и одржавање равнотеже створене Букурешким Уговором. Само би Аустрија из мржње према Србији жељела разбуктати овај устанак у Арбанији и пренијети га на цио Балкан. Али то је претпоставка, *јер и самој Аустрији је данас потребнији мир више но иком другом.*

Дневник

Дворска жалост. Његово Величанство Краљ Петар наредио је да двор у Биограду буде осам дана у жалости због смрти оца наше Насљеднице Књагиње Милице.

У инспекцији. Министар Унутрашњих Дјела г. С. Вулетић био је овијех дана у инспекцији у зетско-брдској области, гдје је прегледао рад подручних органа.

Напустио Драч. Јуче се по пријестоници пронио сензациони глас, да је Књаз од Вида коначно напустио Драч. Путници који су овамо стигли из Скадра причају да је скадарски гувернер пуковник Филипс добио из Драча телеграфску вијест, да је Књаз био принуђен да напусти пријестоницу, пошто су у њу ушли устаници побједивши владине трупе. Ту вијест, причају путници, скадарски је гувернер саопштио и тамошњим консулима страних држава.

Колико је истине у овој вијести, брзо ће се сазнати. Тек једно је већ јасно: стање је у Драчу веома критично и владавина Књаза од Вида броји потоње дане.

Српски Соко на Цетињу. Српски Соко на Цетињу прославиће први пут своје крсно име Видовдан 15. јуна 1914. по овом програму:

Прије подне: У 9½ сати збор свих одјељења у свечаној униформи у Соколани, као и осталих неуниформисаних чланова, одакле ће се заједнички поћи, са војном музиком на челу, на гробове умрлих рањеника, гдје ће се одржати помен палим српским борцима у Косовској битци и борцима, који падоше за освету Косова. Соко се затим повраћа у Соколану, гдје ће се извршити црквени обред сјечења славског колача. Подстарјешина, брат Данило Дракулић одржаће предавање о значају Сокола код словенских народа.

Послије подне: У 3½ сата збор свих одјељења у свечаној униформи у Соколани, као и остале браће чланова, који нијесу униформисани, а хтјели би учествовати у свечаној поворци:

У 4 сата свечана поворка на челу са војном музиком, полази од Соколане улицом која води к Балшића пазару; наступа право улицом Баја Пивљанина и скреће поред Држав. Штампарије; пролази улицом зетском и катунском до парка Њ. Кр. В. Престолонашљедника; пролази поред овога и кроз парк Њ. В. Краља Господара; излази код Његова Двора; пролази поред истога и наступа право улицом Катунском на вјежбалиште. У 5 сати изваћа се:

„Први Јавни час“ пред Војним Лабораторијумом овим редом:

1.) Вјежбе са заставицама, изводи млађи соколски подмладак; 2.) Слободне вјежбе, изводи старији соколски подмладак; 3.) Вјежбе са палицом, изводи I-во и II-го Одјељење; 4.) Вјежбе на разбоју, изводи посебно одјељење; 5.) Скок одбојем, изводи посебно одјељење; 6.) Пирамиде; 7.) Српске слободне вјежбе, изводи I-во и II-го одјељење уз пратњу Војне Музике.

Улазне цијене: Поједина мјеста у дипломатској и министарској ложи П. 10·—; Први ред столица П. 3·—; Други ред П. 2·—; Стајање П. 1·—; Ђаци П. 0·50.

У 8½ сати у вече у Зетском Дому Свечана представа: Бој на Косову, трагедија у 5 чинова од Јована Суботића, уз добровољно учествовање г-ђе М. Вучићевићке и г-ђе С. Толар.

Улазнице могу се добити 12., 13., 14. и 15. код књижаре Рајнвајн а на дан свечаности од 3 сата послије подне на каси код вјежбалишта.

Добровољни прилози примају се са захвалношћу.

Нови путеви. Отпочело је грађење новога колског пута од Колашина до Бијелог Поља. Инжињери трасирају мрежу и осталих нових путева, који ће везати старе крајеве са новоослобођенима.

Стање љетине. Према добивеним извјештајима стање љетине готово у свијема крајевима отаџбине је најповољније. У жупним крајевима већ је отпочела жетва, која обећава обилат принос. Виногради су такође добро понијели. И у планинским крајевита стање усјева је повољно.

Врућине. Од ономад су настале праве тропске врућине какве се одавно не памте. Наша пријестоница и околна брда пламте у јакој сунчаној свјетлости и у одбљеску са улица. Али за то дивне цетињске љетње ноћи са својом пријатном хладовином чине те се дневна жега лакше подноси.

Мађионичар Рета. Чувени мађионичар Рета (Србин Сретен Обрадовић родом из Босне) приређује у Зетском Дому у петак и у суботу вече двије представе. Рета је изводио своје представе и пред њемачким царем Вилхелмом и нашим Насљедником Књазом Данилом. Он је постигао одличан успјех у Европи и Америци, гдје год је представљао. Рета је трбухословац и илузиониста, а осим тога хипнотизер и телепатичар. Гдје год је представљао по југословенским земљама, пожњео је сјајан успјех, којем су дали при-

NACIONALNA BIBLIOTEKA CRNE GORE ĐURĐE CRNOJEVIĆ

знање и сви угледнији српски и хрватски листови, који се о Ретиној мађионичарској вјештини са највећом похвалом изражавају. Почетак је представи у петак у 8 час. у вече. Цијене мјеста: горње ложе 10 перпера; доње ложе 7 перпера; мјеста у партеру по 1·50 и 1 перпер; за ђаке 50 пара.

† Петар Б. Грујовић

— пионерски капетан —

Пишу нам из Пипера:

На 15. ов. мј. испустио је своју честиту душу пионерски капетан Петар Б. Грујовић.

Он је био пошао у Беч да потражи лијека својој неизљечивој болести. Тамо у бечкој болници на клиници професора Д-ра Ортнера, покојник је и умро, а и сахрањем у православном српском гробљу у Бечу. Пипери су и овом приликом претрпјели врло осјетан удар са губитком капетана Грујовића, јер покојник бијаше: један од најспособнијих наших млађих официра, одличан друг, искрен и поштен до крајности, а у рату, гдје га је болест потпуно и скрхала, одужио се је отаџбини и своме Господару онако како то доликује једноме храброме црногорском официру. Многобројне поворке околних племена, које су хрлиле да покојниковој фамилији и родбини даду изјаву искреног саучешћа, свједоче колико је покојник био омиљен и поштован.

Бог да прости душу покојника!

Копиље, 25. маја 1914 г.

ТЕЛЕГРАМИ

Грчка и Турска

Атина, 6 јуни

Велики Везир упутио је данас послије подне грчком Министру у Цариграду овај одговор на посљедњу грчку ноту којом се протестовало против гоњења Грка:

„Примио сам ноту коју ми је Ваша Екселенција изволила упутити 12 јуна под бр. 3057. Сматрајући да се та нота може само односити на положај грчких поданика, увјеравам да Царска Влада неће пропустити да не испита, са осјећајем највише равноправности, сваку демаршу која се ових потоњих тиче.

„Ипак мислим да не би било излишно ако саопштим Вашој Екселенцији да је Царска Влада учинила велике жртве, бринући се за смијештање и за хитне потребе више од 200.000 муслимана, који су били остали без игдје ичега и који су морали да напусте своја огњишта и да побјегну у Турску, како би избјегли гоњењима којима су били изложени у Маћедонији.

„Пертурбација која је, силом прилика, морала настати у земљи ради овог огромног усељавања, дала је повода извјесним инцидентима који су за жаљење и око којих се Царска Влада с успјехом трудила да их нестане. На тај начин учињен је крај инцидентима који су се десили прије мјесец дана у Тракији; а узрујаност која је примијећена у посљедње вријеме међу извјесним становништвом Мале Азије, такође је на путу да сасвим нишчезне. Ми већ за то видимо доказ у факту што се становништво које је у почетку показало жељу да напусти отоманско земљиште, враћа на своје огњиште без икаквог страха.

„У осталом, Царска Влада је доказала и у вријеме рата колико јој је било стало да очува сигурност и спокојство свих својих поданика без разлике расе и вјере, као и сигурност и спокојство странаца који су живјели на њезином земљишту.

Желим, осим тога, да напоменем Вашој Екселенцији да се извјештај који сам добио од нашег министра унутрашњих дјела, не слаже са фактима који су поменути у ноти, што доказује да је грчка влада била заведена у заблуду.

„Завршавам са тврдом надом да више никакав догађај одсада неће бунити мир у Малој Азији, а да ће и Краљевска Влада од своје стране предузети сходне мјере да осигура мир у Маћедонији, како више ништа не би утицало на добре односе између обију држава.“ — Нарочити извјештај.

Бугарска и грчко-турски неспоразум

Софија, 6 јуни

Бугарска Агенција јавља према изјавама које је добила из владиних кругова, да је бугарска влада одлучила држати се најстрожије неутралности, ако евентуално дође до грчко-турског сукоба. — Бечки Кор. Биро.

Српско-бугарски инцидент

Биоград, 6 јуни

Поводом вијести из Софије о једном инциденту приликом преласка једног воза из Бугарске у Србију, српска влада наредила је најстрожију анкету чији ће се резултати објавити, чим буду познати, а, ако се вијест потврди, кондуктер биће кажњен. Ако је у опште било инцидента, он има разлог у мјерама које су се морале предузети ради комита који, крију̂ећи се, прелазе преко границе. — Биоградски Пресбиро.

Биоград, 11 јуни

Кондуктер воза у којему се налазио краљ Фердинанд, враћајући се за Софију, пенсионисан је смјеста, што је стављено до знања бугарској влади која је изјавила да се задовољава с ријешењем. Овим поводом донесена вијест у неким листовима да је Краљ Фердинанд био инсултиран у Пироту, проста је измишљотина, тим више што се за присуство краља Фердинанда у возу није ни знало током цијелог путовања. — Биоградски Пресбиро.

Ратни бродови против усташа

Драч, 7 јуни

Команданти аустро-угарских и италијанских ратних бродова добили су одобрење да употребе артиљерију, ако усташи продру у варош и ако искрсне опасност за књажевски двор, посланства и стране колоније. — Бечки Кор. Биро.

Арбанашка флота

Драч, 7 јуни

Један параброд који је влада опремила са топовима бомбардовао је усташке позиције код Каваје, Шиака и Рестбула. — Бечки Кор. Биро.

Ухваћен Азис Паша

Драч, 7 јуни

Говори се да је Нуредин, син Фериз паше, који иде на Драч ухватио Азис пашу. — Бечки Кор. Биро.

Судар у ваздуху

Беч, 8 јуни

Код Беча се сударила у ваздуху једна ваздушна лађа са једним војним аеропланом. Настала је страшна експлозија. Ваздушна лађа се запалила и пала заједно с аеропланом са висине од 400 метара. Девет официра са ваздушне лађе и са аероплана погинули су. — Бечки Кор Биро.

Српске финансије

Биоград, 9 јуни

Вијести објављене у страној штампи да су извјесна страна тржишта одбила бонове српске државне благајнице, — апсолутно су лажне и измишљене у циљу да створе неповјерење према српским хартијама. — Биоградски Пресбиро.

Примирје?

Драч, 8 јуни

Четири хоџе пошли ту усташима да их позову да се покоре. Усташи су изјавили да би признали књаза и тражили су да им се дозволи примирје од два дана. Примирје је одобрено под условима да даду таоце. — Бечки Кор. Биро.

Драч, 9 јуна

Општи положај изгледа нејасан. Усташи би закључили мир, али траже да им се остави оружје и даде потпуна амнестија. Пошто неће да даду таоце, покушаји измирења чини се да су пропали по њиховом мишљењу. — Бечки Кор. Биро.

Драч, 10 јуни

Књаз је 8. о. м. на тражење усташких вођа одобрио примирје од два дана. — Бечки Кор. Биро.

Арбанашка флота

Драч, 9 јуни

Параброд Херцеговина бомбардовао је ноћас усташке позиције код Каваје. — Бечки Кор. Биро.

Грчка флота

Вашингтон, 11 јуни

Сенат је одобрио продају ратних бродова Грчкој. — Бечки Кор Биро.

Владине трупе потучене

Драч, 10 јуни

Према вијести коју је примила холандска команда синоћ, чете које су долазиле с југа, свега око 1000 људи, имале су огорчену борбу с усташима код Карабунара и Лушније. Око 600 владиних људи одбачено је и потиснуто према Фиери. Бечки Кор. Биро.

Пад Елбасана

Драч, 11 јуни

Усташи су освојили Елбасан. Владине трупе, са два официра, заробљене су. — Бечки Кор. Биро.

ПРИВРЕДА

Народне поуке о гајењу дувана у Црној Гори. Пре неколико дана изашла је из штампе врло поучна књига, Вице-Директора Управе Краљ. Монопола Дувана Д-р Итала Павиола, о гајењу дувана. Књига је као приручник веома прикладна за наше гајитеље, тим више, што је написана јасговитим, лаким и схватљивим стилом.

Можда ће наши гајитељи наћи у књизи по који неразумљиви израз, али пошто је наша дуванска терминологија врло сиромашна, то се је аутор морао послужити кованицима и страним изразима; али то не примјећујемо као погрјешку аутора, него тек да оправдамо захтјев како позвани филолози морају обратити пажњу и томе дијелу нашег ријечника.

Мислимо да је аутор књигу написао талијански, па се можемо врло повољно изразити о преводитељу, јер превађање књиге такве врсте је скопчано са врло много потешкоћа, а преводитељ их је знао успјешно савладати.

Др. Павиоло ће задужити нашу литературу, ако нам и унапријед буде давао оваквих радња, у којима ми збиља оскудијевамо. Он је познат као врло спреман човјек у својој струци и као уважен писац стручних књига његове гране. X.

Објава

Рјешењем општинског одбора, које је одобрено рјешењем г. министра унутрашњих дјела, одузета су сва мјеста за подизање кућа у овој вароши, а која су дата у 1911 год. свима онима, који нијесу до сада кућу подигли или бар почели подизати.

Како ће општинска управа кроз десет дана почети давати земљишта за подизање кућа, то се позивају сви, који желе подизати куће, да се писмено пријаве овој управи до 18. овог мјесеца ради добијања потребног земљишта. Куће се морају почети подизати најдаље до 1. априла 1915 г., а довршити до 1. децембра 1915 год.

Првјенствено право на добијање земљишта имаће они, који су га раније били добили па нијесу подигли куће, као и они, који немају куће на Цетињу.

Број 1021. Из канцеларије Управе Општине цетињске, 10. јуна 1914 г., Цетиње. 1,2

Лицитација

Општинска управа на Цетињу држаће:

1) На 16. ов. мј. у општинској канцеларији од 11—12 сати прије подне лицитацију за подизање једне куће код данашње кланице за смјештање меса.

Израда ће бити сва од армираног бетона и гвожђа.

Кауција коју треба предати на дан лицитације јесте П. 500 у готову или 4800 у папирима од вриједности (акцијама домаћих новчаних завода).

2) На 21. ов. мј. од 5—6 сати послије подне лицитација за подизање ограде на новом гробљу.

Ограда ће бити од гвожђа, а подножје и стубови од армираног бетона.

Кауција коју треба предати на дан лицитације јесте 1.500 П. у готову или 2.000 П. у папирима од вриједности.

План и остали услови могу се видјети сваки дан од 11—12 сати прије подне у општинској канцеларији.

Број 1022. Из канцеларије Општинске Управе, 10. јуна 1914 год., Цетиње. 1.2

Прва Никшићска Штедионица
У НИКШИЋУ

сада

Никшићска Кредитна Банка

посљедњи пут позива све своје мјеничне дужнике на уређење својих заосталих обавеза, пошто је мораторијум на измаку.

Да би својим дужницима банка олакшала посао око уређивања, продужиће свакоме без разлике дужнику мјенице **само уз плаћање припадајућег интереса без уобичајене отплате 10% од главнице**

Који дужник и поред ове опомене не уреди своју мјеницу, банка неће о њему водити никаквих обзира, већ ће наплату мјенице предати суду.

бр. 43, 1.3 Никшићска Кредитна Банка

ЦРНОГОРСКА ПИВАРА „ОНОГОШТ“
У НИКШИЋУ

држаће 15. јуна о. г. у својој канцеларији у Никшићу оферталну лицитацију за грађење

зграде за нову пивару у Подгорици

Предузимач, који жели учествовати у лицитацији дужан је положити претходно кауцију у готову, хартијама од вриједности, или гарантном писму кога домаћег новчаног завода у износу перп. 10.000 (десет хиљада).

Кауција повратиће се 17. о. м. свима онима, чије понуде не буду примљене до тога дана. 17. о. м. сви предузимачи стоје у обавези, да за понуђену своту приме израду зграде према плановима, који се могу сваког радног дана у канцеларији пиваре видјети. Међутим управа пиваре задржава себи право да одбије све понуде у случају, да јој не конвенирају.

Никшић, 2. јуна 1914.

бр. 42, 1,1 УПРАВА

Народна Банка Кр. Црне Горе
НА ЦЕТИЊУ

тражи једног стручног чиновника. Молбу са односним документима упутити Управи исте. бр. 40, 1.1

Далматинско црно вино, чисто природно, најбоље врсте, продајем у мојој радњи на мало и велико. Цијена умјерена.

бр. 41, 1,3 ЂУРО К. ИВАНИШЕВИЋ — Нова Варош

П. п. бр. 34 51—50

Штампа Кр. Ц. Државне Штампарије

Власник и одговорни уредник проф. **Јован Николић.**